ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně Mgr. Jany Brothánkové a soudců JUDr. Petra Průchy a JUDr. Tomáše Langáška v právní věci žalobce: **J. S.**, zastoupen JUDr. Klárou Tomaierovou, advokátkou, se sídlem Jankovcova 1037/49, 170 00 Praha 7, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 1292/25, 225 08 Praha 5 - Smíchov, týkající se žaloby proti rozhodnutí žalované ze dne 4. 2. 2016, č. j. X, o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 24. 8. 2016, č. j. 2 Ad 16/2016 – 87,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žalobce **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

III. Žalovanému **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

IV. Odměna advokátky JUDr. Kláry Tomaierové **se určuje** částkou 3.146 Kč. Tato částka bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 60 dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

Odůvodnění:

I. Předcházející řízení

[1] Rozhodnutím žalované ze dne 18. 6. 2013, č. j. X, byl žalobci přiznán invalidní důchod pro invaliditu prvního stupně od 20. 3. 2013. Následně, rozhodnutím ze dne 4. 2. 2016, č. j. X, zvýšila žalovaná žalobci zpětně od 25. 5. 2015 výši invalidního důchodu pro invaliditu prvního stupně na invalidní důchod pro invaliditu druhého stupně, a to podle posudku Pražské správy sociálního zabezpečení ze dne 9. 12. 2015.

[2] Proti posledně uvedenému rozhodnutí podal žalobce dne 15. 2. 2016 námitky. Požadoval, aby mu byl přiznán nárok na invalidní důchod pro invaliditu druhého stupně

již od 25. 5. 2010 s nárokem na doplacení a invalidní důchod pro invaliditu prvního stupně již od 1. 1. 2007.

[3] O námitkách rozhodla žalovaná rozhodnutím ze dne 11. 5. 2016, č. j. X (dále jen „napadené rozhodnutí), jímž změnila rozhodnutí ze dne 4. 2. 2016 tak, že se žalobci od 24. 6. 2016 snižuje výše invalidního důchodu pro invaliditu druhého stupně na invalidní důchod pro invaliditu prvního stupně.

[4] Žalobce se podáním doručeným Městskému soudu v Praze (dále jen „městský soud“) dne 28. 4. 2016, doplněným následně dne 29. 4. 2016 a dne 5. 5. 2016 (tj. ještě před vydáním rozhodnutí žalované ze dne 11. 5. 2016) s odvoláním mj. na postup a závěry posudkového lékaře ze dne 4. resp. 5. 4. 2016, sp. zn. LPS/2016/112-NR-PRH-CSSZ, žalobou domáhal, aby bylo nově rozhodnuto o jeho zdravotním stavu na základě nového vyšetření a se zpětnou účinností zjištění invalidity. Současně požádal soud o ustanovení právního zástupce pro toto řízení. Tuto žádost zopakoval v doplnění žaloby ze dne 15. 6. 2016.

[5] Městský soud přípisem ze dne 16. 6. 2016, č. j. 2 Ad 16/2016 - 14, doručeném žalobci vhozením do domovní schránky dne 21. 6. 2016, žalobce vyzval, aby do 10 dnů od doručení výzvy předložil soudu kopii žalobou napadeného rozhodnutí žalované a v téže lhůtě doložil žádost o ustanovení zástupce o vyplněný formulář „Potvrzení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech“.

[6] Žalobce v podání doručeném městskému soudu dne 23. 6. 2016, kromě připojeného vyplněného formuláře a dalších listin dokládajících jeho majetkové poměry, uvedl, že napadené rozhodnutí měl v bytě a není rozhodné, jak o něj přišel, ale účel měl být ten, aby se nemohl dovolávat ochrany. Obrací se proto na soud, aby je vyžádal přímo do žalované, mělo být vydáno někdy v květnu 2016. Připojil kopii žádosti, s podacím razítkem ČSSZ z 22. 6. 2016, kterou žádal žalovanou, aby mu zaslala druhopis *„rozhodnutí o invaliditě z 4. dubna 2016 posudkovou komisí České správy sociálního zabezpečení s pracovištěm Sokolovská ulice*“, s tím, že mu bylo zasláno někdy v květnu, jde o rozhodnutí, které akceptovalo posudkové rozhodnutí ze 4. dubna 2016, kde se rozhodovalo o námitkách, které uplatnil „9. 12. 2016“, a potřebuje je pro řízení u městského soudu.

[7] Městský soud usnesením ze dne 26. 7. 2016, č. j. 2 Ad 16/2016 - 66, žalobce poučil, že se nemůže zabývat přezkoumáním samotného lékařského posudku (vyšetření), jak požaduje v podání ze dne 28. 4. 2016, ale pouze žalobou proti pravomocnému rozhodnutí ve věci nároku na dávku. Nemůže se zabývat připojeným rozhodnutím ze dne 18. 6. 2013, neboť lhůta pro soudní přezkum dle § 72 s. ř. s. již uplynula. Vyzval žalobce, aby uvedl, čeho se skutečně domáhá a pokud se domáhá přezkoumání rozhodnutí ČSSZ, aby je soudu předložil. Připomněl, že se lze domáhat přezkoumání rozhodnutí po vyčerpání řádných opravných prostředků, pokud je zákon připouští, v opačném případě je žaloba nepřípustná. K žádosti o ustanovení právního zástupce žalobci sdělil, že zatím požadavku nevyhověl, protože s ohledem na § 36 odst. 3 s. ř. s. nepovažuje za účelné žalobci právního zástupce ustanovovat, neboť „vše nasvědčuje tomu, že za daného stavu se návrh žalobce jeví jako zjevně neúspěšný“. Vady podání měl žalobce odstranit do 21 dnů od doručení usnesení. Usnesení bylo žalobci doručeno vhozením do schránky 28. 7. 2016.

[8] V mezidobí, dne 27. 7. 2016, žalobce doručil soudu stejnopis napadeného rozhodnutí žalované ze dne 11. 5. 2016. Znovu tak učinil na výzvu v předně uvedeném usnesení podáním ze dne 3. 8. 2016, připojená kopie napadeného rozhodnutí nese vyznačení právní moci dnem 13. 5. 2016.

[9] Městský soud následně usnesením ze dne 24. 8. 2016, č. j. 2 Ad 16/2016 - 87, žalobu proti napadenému *rozhodnutí žalovaného č.j. X* odmítl jako předčasně podanou. V odůvodnění uvedl: *„Žalobce nejprve podal dne 28. 4. 2016 žalobu, proti nejasnému rozhodnutí, přičemž napadal zejména závěry posudkového lékaře ze dne 4. 4. 2016. Žalobce však nevyčkal rozhodnutí správního orgánu, které bylo vyhotoveno dne 11. 5. 2016. Žalobce tak podal žalobu předčasně, aniž by mu byl znám obsah žalobou napadeného rozhodnutí, přičemž podobu zatím neexistujícího rozhodnutí správního orgánu toliko předvídal na základě závěrů rozhodnutí posudkového lékaře. Žalobce se tak přesně a úplně nemohl seznámit s naříkaným správním rozhodnutím a jeho odůvodněním, neboť teprve pak by mohl kvalifikovaně předestřít zdejšímu soudu důvody (žalobní body), pro které by mělo dojít k jeho zrušení. Ostatně žalobce nepřipojil zprvu k podané žalobě ani opis musí být k žalobě připojen (§ 71 s. ř. s.) a taktéž podaná žaloba logicky nesplňovala náležitosti na ní kladené (již uvedené žalobní body), o čemž byl žalobce soudem usnesením ze dne 26. 7. 2016, č. j. 2 Ad 16/2016 - 66 poučen. Až na základě této výzvy žalobce soudu doložil žalobou napadené rozhodnutí správního orgánu. Na základě uvedených skutečností soud žalobu podle § 46 odst. 1 písm. b) s. ř. s. jako předčasnou odmítl“.*

II. Obsah kasační stížnosti a další podání

[10] Žalobce (dále též „stěžovatel“) napadl usnesení městského soudu o odmítnutí žaloby kasační stížností. Namítl, že ke dni vydání tohoto usnesení splnil podmínky pro projednání věci, neboť na výzvu předložil napadené rozhodnutí z května 2016, jímž byl informován, že proti němu není opravný prostředek. Znamená to bránění v právu na projednání věci, k odmítnutí došlo z procesních důvodů a bylo porušeno právo na projednání jeho *„nároku na dobu invalidity a nároku od kdy byl nárok na invalidní důchod ze zjištěné zdravotní dokumentace“*. Současně požádal o ustanovení advokáta pro zastupování.

[11] V doplnění kasační stížnosti prostřednictvím ustanoveného zástupce stěžovatel napadl usnesení městského soudu z důvodu uvedeného v § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s. v celém rozsahu. Městský soud pochybil, neboť se nezabýval meritem věci, žalobu odmítl i přes pozdější doložení napadeného rozhodnutí žalobcem a porušil tak ústavně zaručená práva žalobce.

[12] Striktní výklad § 46 odst. 1 písm. b) s. ř. s. může vést k přepjatému formalismu; v případě, že by nebylo možné doložit napadené rozhodnutí později, dojde k jejímu odmítnutí, ale i k uplynutí lhůty pro podání žaloby nové, totožné s původní žalobou. Ač se stěžovatel snažil doplnit veškeré podstatné náležitosti, projednání věci se mu nedostalo. Takový postup je v rozporu s právem na soudní ochranu, § 46 s. ř. s. je nutno vykládat v souladu s čl. 36 Listiny základních práv a svobod.

[13] V době rozhodování o odmítnutí žaloby správní žaloba netrpěla vadami, pro které byla odmítnuta, ale byla projednatelná. K tomu stěžovatel odkazuje na nález Ústavního soudu ze dne 1. 11. 2016, č. j. II.ÚS 2230/16 stran výkladu a aplikace právních předpisů. Formalistický postup městského soudu zapříčinil, že stěžovatel ztratil možnost

projednání věci před soudem, přitom městský soud stěžovatele ani nepoučil takovým způsobem, aby byl schopen tomuto formalismu dostát.

[14] Stěžovatel se snaží domoci zpětného určení stupně invalidity, nedisponuje dostatečnými prostředky k právnímu zastoupení, a ač požádal městský soud o ustanovení zástupce pro řízení o správní žalobě, nebylo mu vyhověno. V případě, že by k ustanovení zástupce došlo, mohlo dojít k nápravě veškerých procesních vad žaloby a dosaženo rozhodnutí ve věci. Ze zprávy ambulantního vyšetření ze dne 7. 5. 2015 plyne, že stěžovatel trpí poruchou poznávání, z příkladů jeho chování uvedených ve zprávě je zřejmé, že stěžovateli nemohl být zřejmý rozdíl mezi lékařským posudkem a správním rozhodnutím. Současně mohl být úspěšný při vzetí původní žaloby zpět a podání žaloby nové, nemohl si však toho být vědom pro svůj zdravotní stav, a proto požádal o ustanovení zástupce. Ten mu navíc nebyl ustanoven s odkazem na § 36 odst. 3 s. ř. s., vztahující se na osvobození od soudních poplatků. Nebylo tak správně rozhodnuto ani o tomto návrhu žalobce.

[15] Stěžovatel nebyl ani řádně poučen způsobem, kterému by mohl porozumět. Pouhé odkazy na ustanovení zákona bez jasného popisu kroků, které musí podniknout, nemohou být dostatečným poučením pro člověka s danou poruchou poznávání. Stěžovatel měl být poučen o možnosti uplynutí lhůty pro podání žaloby proti rozhodnutí správního orgánu.

[16] Závěrem stěžovatel zdůrazňuje, že v případě zamítnutí této kasační stížnosti se nedomůže projednání merita věci a dojde tím k odmítnutí spravedlnosti.

[17] Žalovaná souhlasí s postupem městského soudu, § 46 odst. 1. písm. b) s. ř. s. nedává podle ní soudu možnost se od dikce zákona odchýlit, lhůta pro podání žaloby proti rozhodnutí správního orgánu počíná běžet ode dne jeho doručení, k němuž došlo dne 13. 5. 2016; žaloba podaná dne 28. 4. 2016 proti posudku o invaliditě vydaném v řízení o námitkách, tak poté, co městský soud vyzval stěžovatele k upřesnění jím napadeného rozhodnutí, tak musela být odmítnuta.

III. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[18] Nejvyšší správní soud při posuzování kasační stížnosti hodnotil, zda jsou splněny podmínky řízení, přičemž dospěl k závěru, že kasační stížnost má požadované náležitosti, byla podána včas a osobou oprávněnou. Důvodnost kasační stížnosti posoudil Nejvyšší správní soud v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal přitom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž je povinen přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3, 4 s. ř. s.).

[19] Kasační stížnost žalobce **není** důvodná.

[20] Z ustálené judikatury kasačního soudu plyne, že je-li kasační stížností napadeno usnesení o odmítnutí žaloby, přicházejí pro stěžovatele v úvahu z povahy věci pouze kasační důvody dle § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s., spočívající v tvrzené nezákonnosti rozhodnutí o odmítnutí návrhu, jak vyplývá např. z rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 4. 2005, č. j. 3 Azs 33/2004 - 98, publ. pod č. 625/2005 Sb. NSS.

[21] Nezákonnost rozhodnutí o odmítnutí návrhu ve smyslu § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s. může obecně spočívat v nesprávném posouzení právní otázky soudem (např. aplikuje-li soud výluku ze soudního přezkumu, která na věc nedopadá), nebo v nepřezkoumatelnosti pro nesrozumitelnost či nedostatek důvodů, zejména skutkových (např. odmítne-li podání pro opožděnost, ačkoliv rozhodné skutečnosti nezjistil), popřípadě v jiné vadě řízení před soudem, mohla-li mít taková vada za následek, že došlo k odmítnutí návrhu a tím i odmítnutí soudní ochrany, ač pro takový postup nebyly splněny podmínky. Jinou vadu řízení může představovat i postup soudu, který ač vázán § 37 odst. 5 s. ř. s. nevyzve podatele k opravě nebo odstranění vad podání a o následcích neodstranění vady ve lhůtě k tomu stanovené účastníka řádně nepoučí (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 2. 2016, č. j. 6 As 2/2015 - 128).

[22] Nejvyšší správní soud na základě obsahu soudního spisu městského soudu, který dokládá postup tohoto soudu v dané věci, dospěl k závěru, že nedošlo k nezákonnému rozhodnutí o odmítnutí žaloby.

[23] Právo na přístup k soudu není absolutní, může být, a zpravidla bývá předmětem omezení, mj. týkajících se i podmínek řízení. Tato omezení jsou z pohledu základních procesních práv dovolená a jsou důsledkem skutečnosti, že již svou podstatou právo na přístup k soudu vyžaduje regulaci státem.

[24] Podle § 46 odst. 1 písm. b) s. ř. s. soud usnesením odmítne návrh, jestliže návrh byl podán předčasně. Smyslem institutu odmítnutí kasační stížnosti pro předčasnost je předejít tomu, že kasační stížnost se opírá jen o více či méně nekvalifikovaný odhad, případně „věštění“ podoby zatím neexistujícího rozhodnutí správního orgánu. Z pohledu opačného, správní žalobu lze podat až poté, co se stěžovatel přesně a úplně seznámí s napadaným správním rozhodnutím a jeho odůvodněním, neboť teprve pak může kvalifikovaně předestřít krajskému soudu důvody (žalobní body), pro které by mělo dojít k jeho zrušení. Ostatně řadu nezbytných náležitostí správní žaloby lze čerpat jen z napadaného správního rozhodnutí, jehož opis musí být k žalobě připojen (§ 71 s. ř. s.); srov. též usnesení Nejvyššího správního soudu č. j. 6 Ads 43/2013 - 12 ze dne 19. června 2013, z dřívějších např. usnesení Nejvyššího správního soudu č. j. 2 Afs 148/2004 - 51 ze dne 7. října 2004, podle něhož je smyslem odmítnutí návrhu pro předčasnost ochrana účastníků řízení před tím, aby soud nerozhodoval o návrhu, u něhož není splněna podmínka řízení, přičemž nesplnění této podmínky by se mohlo negativně projevit na kvalitě rozhodování soudu (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 6 Ads 31/2013 - 42).

[25] Mezi základní náležitosti podání ke správnímu soudu (§ 37 odst. 3 s. ř. s.) patří údaj o tom, proti komu podání směřuje a co se jím navrhuje; v případě žaloby proti rozhodnutí správního orgánu půjde o označení žalovaného správního orgánu a o návrh výroku rozsudku. Taková žaloba musí dále ve smyslu § 71 odst. 1 písm. a) s. ř. s. obsahovat označení napadeného rozhodnutí a den jeho oznámení žalobci. Žaloba ze dne 28. 4. 2016, doplněná následně dne 29. 4. 2016 a dne 5. 5. 2016, napadala postup a závěry posudkového lékaře ze dne 4. resp. 5. 4. 2016 sp. zn. LPS/2016/112-NR-PRH-CSSZ; žalobce se domáhal, aby bylo nově rozhodnuto o jeho zdravotním stavu na základě nového vyšetření a se zpětnou účinností zjištění invalidity.

[26] Městský soud vyzval žalobce přípisem ze dne 16. 6. 2016, č. j. 2 Ad 16/2016 - 14, aby do 10 dnů od doručení výzvy (tj. od 21. 6. 2016) předložil soudu kopii žalobou napadeného rozhodnutí žalované. V podání doručeném městskému soudu dne 23. 6. 2016, však žalobce výzvě plně nevyhověl. Uvedl, že napadené rozhodnutí měl v bytě, ale přišel o něj, bylo vydáno někdy v květnu 2016. Doložil, že žalovanou požádal, aby mu zaslala druhopis „*rozhodnutí o invaliditě z 4. dubna 2016 posudkovou komisí České správy sociálního zabezpečení s pracovištěm Sokolovská ulice*“, zmínil, že má jít o rozhodnutí o námitkách podaných 9. 12. 2015. K tomuto podání pak mj. připojil rozhodnutí ze dne 18. 6. 2013.

[27] Městský soud usnesením ze dne 26. 7. 2016 žalobce poučil, že se nemůže zabývat přezkoumáním samotného lékařského posudku (vyšetření), jak požaduje v podání ze dne 28. 4. 2016, ale pouze žalobou proti pravomocnému rozhodnutí ve věci nároku na dávku. Nemůže se zabývat rozhodnutím ze dne 18. 6. 2013, neboť lhůta pro soudní přezkum dle § 72 s. ř. s. již uplynula. Vyzval žalobce, aby uvedl, čeho se skutečně domáhá a pokud se domáhá přezkoumání rozhodnutí ČSSZ, aby je soudu předložil. Žalobce až 27. 7. 2016 předložil rozhodnutí žalované ze dne 11. 5. 2016 o námitkách, až z následně předložené kopie pak vyplývalo, že toto rozhodnutí bylo žalobci doručeno dne 13. 5. 2016.

[28] Stěžovatel se mýlí, domnívá-li se, že toto podání mělo být věcně projednáno ve spojení s původní žalobou ze dne 28. 4. 2016, neboť tím splnil podmínku předložení rozhodnutí, které žalobou napadal. V podané žalobě dne 28. 4. 2016 stěžovatel brojit proti rozhodnutí ze dne 11. 5. 2016 ani nemohl, neboť v té době toto rozhodnutí ještě nebylo ani vydáno, v době podání žaloby neexistovalo a žádné podání navazující nemohlo odstranit nedostatek původní žaloby, která byla předčasná, neboť byla podána před tím, než bylo o námitkách žalovanou rozhodnuto.

[29] Skutečnost, že žalovaná rozhodla v posledním stupni o námitkách již dne 11. 5. 2016, se však stala zjevnou až z podání ze dne 27. 7. 2016. Žaloba tak od počátku, mělo-li předmětem přezkoumání soudem být rozhodnutí ze dne 11. 5. 2016, objektivně předčasná byla, městský soud svým pozdějším usnesením předčasnost žaloby již jen deklaroval. Stěžovatel se mohl domoci svých práv podáním nové žaloby (konečně tak i dovozuje v kasační stížnosti) podané po doručení napadeného rozhodnutí (po 13. 5. 2016) a směřující proti tomuto rozhodnutí, a to v zákonné lhůtě. Městský soud také v původní výzvě ze dne 16. 6. 2016 požadoval, aby žalobce rozhodnutí, které napadá, předložil. Vzhledem k obsahu žaloby, poukazující na posudek ze dne 4. 4. 2016, však nemohl předjímat, že žaloba ze dne 28. 4. 2016 napadá rozhodnutí, které ještě ani vydáno nebylo. O nutnosti nového podání žaloby po doručení rozhodnutí žalované by soud žalobce poučil již po podání původní žaloby, kdyby žalobce dal najevo, že ještě o námitkách rozhodnuto nebylo; žalobce to však v původním podání neučinil.

[30] Ani po výzvě soudu ze dne 16. 6. 1016 nebylo z reakce žalobce zřejmé, jaké konkrétní rozhodnutí žalované napadá. Soudu tak nelze vyčítat to, co žalobce přivodil sám. Soudu bylo toliko sděleno, že rozhodnutí bylo vydáno „někdy v květnu“, a že žalobce o kopii požádal; jakékoli úvahy soudu o lhůtách k podání nové žaloby a následné poučování žalobce by se tak v této fázi řízení neměly o co opřít. Především má ale poučovací povinnost soudu své meze: není věcí soudu, aby žalobci abstraktně a jen pro informaci objasňoval správný procesní postup, pokud z žalobcových procesních úkonů

nevyplynulo, že by mu takového poučení bylo třeba a že by se bez něj nedomohl soudního přezkumu.

[31] Stěžovatel současně namítl, že se domáhal, aby mu byl soudem ustanoven zástupce; kdyby k tomu došlo, mohlo dojít k nápravě veškerých procesních vad žaloby a dosaženo rozhodnutí ve věci, popř.. i vzetím původní žaloby zpět a podáním žaloby nové. Zástupce mu nebyl ustanoven s odkazem na § 36 odst. 3 s. ř. s., vztahující se na osvobození od soudních poplatků; nebylo tak správně rozhodnuto ani o tomto návrhu žalobce.

[32] Podle § 36 odst. 3 s. ř. s. platí, že *účastník, který doloží, že nemá dostatečné prostředky, může být na vlastní žádost usnesením předsedy senátu zčásti osvobozen od soudních poplatků. Přiznat účastníkovi osvobození od soudních poplatků zcela lze pouze výjimečně, jsou-li pro to zvlášť závažné důvody, a toto rozhodnutí musí být odůvodněno. Dospěje-li však soud k závěru, že návrh zjevně nemůže být úspěšný, takovou žádost zamítne. Přiznané osvobození kdykoliv za řízení odejme, popřípadě i se zpětnou účinností, jestliže se do pravomocného skončení řízení ukáže, že poměry účastníka přiznané osvobození neodůvodňují, popřípadě neodůvodňovaly. Přiznané osvobození se vztahuje i na řízení o kasační stížnosti.*

[33] V daném případě stěžovatel požádal o ustanovení zástupce soudem již v prvním podání a následně svou žádost zopakoval. Nežádal o osvobození od soudních poplatků, nadto řízení ve věci dávek důchodového pojištění je ze zákona od soudních poplatků osvobozeno (§ 11 zákona č. 549/1991 Sb.). Jeho žádost sice nesměřovala primárně k postupu podle § 36 odst. 3 s. ř. s., avšak posouzení, zda stěžovatel splňuje podmínky pro osvobození od soudních poplatků, bylo rozhodné i pro závěr o ustanovení zástupce soudem. Podle § 35 odst. 8 s. ř. s. může být navrhovateli ustanoven zástupce soudem v případě, že jsou u něho splněny jednak *předpoklady, aby byl osvobozen od soudních poplatků,* a jednak, *je-li to nezbytně třeba k ochraně jeho práv.*

[34] Městský soud proto stěžovatele v souladu se zákonem nejprve vyzval, aby doložil své majetkové poměry, a tak splňuje (i kdyby nešlo o osvobození řízení ze zákona) předpoklady pro osvobození od soudních poplatků, resp. ustanovení zástupce soudem. Současně správně požadoval doložení rozhodnutí, které dle podané žaloby ze dne 28. 4. 2016 žalobce napadá.

[35] Z podání stěžovatele adresovaného městskému soudu po výzvě ze dne 16. 6. 2016 však nebylo zřejmé, zda jeho návrh, který by měl být zástupcem doplněn a jeho vady odstraněny vůbec může být úspěšný, neboť žalobce jako napadené rozhodnutí označil původně posudek o zdravotním stavu, který není soudem samostatně přezkoumatelný, neboť není rozhodnutím ve smyslu § 65 s. ř. s. Na výzvu pak neoznačil ani nepředložil rozhodnutí, které ve smyslu uvedeného ustanovení napadá. Městský soud, jak již bylo shora uvedeno, proto důvodně naznal, že podaný návrh zjevně nemusí být úspěšný a zatím není doložena nezbytnost ustanovení zástupce k ochraně jeho práv a poskytnutí právní pomoci. Skutečnost, že až v usnesení ze dne 26. 7. 2016 žalobce poučil, že se nemůže zabývat přezkoumáním samotného lékařského posudku (vyšetření), jak požaduje v podání ze dne 28. 4. 2016, ale pouze žalobou proti pravomocnému rozhodnutí ve věci nároku na dávku, že se nemůže zabývat rozhodnutím ze dne 18. 6. 2013, neboť lhůta pro soudní přezkum dle § 72 s. ř. s. již uplynula, a že opakovaně vyzval žalobce, aby uvedl, čeho se skutečně domáhá a pokud se domáhá přezkoumání rozhodnutí ČSSZ, aby je soudu

předložil, nemůže být soudu vytýkána, neboť mu nepřísluší domýšlet možné varianty nastalých časových a věcných souvislostí, které by mohly mít vliv na úspěšnost podaného návrhu, či jiného nového návrhu.

[36] Právní úprava s případným individuálním deficitem účastníků řízení bránit svá práva sice počítá a za účelem dodržení základní zásady, rovnosti účastníků v řízení, umožňuje, aby si účastníci zvolili zástupce pro řízení (§ 35 s. ř. s.), či aby jim byl soudem při splnění zákonných podmínek ustanoven, nicméně současně požaduje alespoň minimální míru součinnosti účastníka, který musí uvést, čeho se domáhá, aby nedošlo k nadbytečnému ustanovení zástupce v případech podání, která nemohou vést k úspěchu. Tak je tomu především v případech podání opožděných či předčasných podání, která míří proti aktu správního orgánu, popř. v případech, kdy je napadán akt, který je ze soudního přezkumu vyloučen apod. Proto je povinností soudu předně zjistit, čeho se žalobce domáhá a jde–li o žalobu proti rozhodnutí, jaké rozhodnutí má být předmětem soudního přezkumu. Zcela zjevně by bylo např. v daném případě ustanovení zástupce nadbytečné, pokud by mělo být předmětem přezkumu rozhodnutí ze dne 18. 6. 2013, které žalobce připojil k podání ze dne 23. 6. 2016. Na tento nedostatečný postup stěžovatele městský soud usnesením reagoval, nicméně vzhledem k následně doloženému datu doručení rozhodnutí ze dne 11. 5. 2016, již musel toliko učinit závěr, že žaloba byla podána předčasně.

[37] Stěžovatel neučinil sporným, že předmětem řízení před městským soudem bylo rozhodnutí žalované o zamítnutí námitek proti předchozímu rozhodnutí o zvýšení invalidního důchodu; proti tomu, že právě takový předmět řízení krajský soud dovodil z podání stěžovatele, stěžovatel nijak v řízení o kasační stížnosti nebrojil. Stěžovatel dále činí nesporným, že toto rozhodnutí bylo vydáno žalovanou 11. 5. 2016 a že správní žalobu podal již 28. 4. 2016. Na této skutečnosti nemůže změnit nic ani to, že stěžovatel anticipoval zamítavé rozhodnutí žalované z informace o posudku o invaliditě České správy sociálního zabezpečení ze dne 4. dubna 2016. Přitom právě předčasnému podávání žalob jen na základě odhadu výsledku řízení před správním orgánem má institut odmítnutí žaloby pro předčasnost, jak byl jeho účel popsán výše, zabránit.

[38] Stěžovateli nelze přisvědčit, že postupem městského soudu došlo k odepření spravedlnosti. Stěžovatel sice včas reagoval na výzvu ze dne 16. 6. 2016, ale dne 23. 6. 2016 ohledně napadeného rozhodnutí žalované toliko uvedl, že jde o rozhodnutí o námitkách vydané v květnu, a že o něj žalovanou požádal. Městský soud není povinen sám vyžadovat rozhodnutí žalované, které ani není žalobcem řádně označeno, a nemůže bez dalšího dovozovat, zda hrozí, že by stěžovatel mohl zmeškat lhůtu k podání řádné nové žaloby proti napadenému rozhodnutí, jak se stěžovatel dovolává. Je nesporné, že stačilo na první výzvu soudu napadené rozhodnutí označit konkrétním datem vydání a datem jeho doručení žalobci, pak by soud mohl pro předčasnost dříve původní žalobu odmítnout a přiměřené poučení žalobci poskytnout. Nicméně v dané věci k tomu nedošlo, a to z důvodů ležících na straně stěžovatele.

[39] Z výše popsaných důvodů vyhodnotil Nejvyšší správní soud kasační stížnost proti usnesení Městského soudu v Praze v souladu s ustanovením § 110 odst. 1 věta první s. ř. s. jako nedůvodnou a zamítl ji. V této souvislosti nutno poznamenat též to, že pokud jde o rozhodování ve věci invalidních důchodů, již přiznaný, případně odňatý důchod lze

zvýšit či snížit, resp. přiznat, zjistí-li se, že byl přiznán nebo je vyplácen v nižší, příp. vyšší částce, než v jaké náleží, nebo že byl odepřen neprávem, resp. změní-li se skutečnosti rozhodné pro výši důchodu nebo pro nárok na jeho výplatu, včetně změny zdravotního stavu (§ 56 odst. 1 zákona č. 155/1999 Sb.). Stěžovatel tedy, ač v tomto případě podal žalobu předčasnou, nezůstává bez možnosti ochrany svého práva na přiměřené hmotné zabezpečení z důvodu nezpůsobilosti k práci (čl. 30 odst. 1 Listiny).

IV. Náklady řízení

[40] O nákladech řízení o kasační stížnosti rozhodl Nejvyšší správní soud podle § 60 odst. 1 a 2 s. ř. s. aplikovaného na základě § 120 s. ř. s., podle něhož stěžovatel, který nebyl v řízení úspěšný, nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalovaná sice měla ve věci plný úspěch, nemá však nárok na náhradu nákladů řízení ze zákona proto, že jde o věc důchodového pojištění (§ 60 odst. 2 s. ř. s.).

[41] Stěžovateli byla usnesením Nejvyššího správního soudu č. j. 6 Ads 233/2016 – 12 ze dne 21. 10. 2016 ustanovena zástupcem advokátka JUDr. Klára Tomaierová. Podle § 35 odst. 8 s. ř. s. části věty první za středníkem platí hotové výdaje a odměnu za zastupování ustanoveného advokáta stát.

[42] Dle obsahu spisu zástupkyně stěžovatele provedla dva úkony právní služby: 1. nahlížení do spisu včetně převzetí a přípravy zastoupení, [§ 11 vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění pozdějších předpisů, a 2. odstranění vad kasační stížnosti, resp. její doplnění [tj. úkon právní služby podle § 11 odst. 1 písm. d) advokátního tarifu (písemné podání ve věci samé)]. Odměna za jeden úkon právní služby činí podle § 7 bodu 3, aplikovaného na základě § 9 odst. 2 advokátního tarifu (jde o věc sociálního zabezpečení, tudíž se uplatní tarifní hodnota 5.000 Kč, nikoli 50.000 Kč podle § 9 odst. 4 advokátního tarifu), 1.000 Kč a podle § 13 odst. 3 advokátního tarifu je třeba k ní přičíst 300 Kč na úhradu hotových výdajů, celkem tedy 1.300 Kč. Protože zmocněná advokátka je plátcem daně z přidané hodnoty, zvyšuje se tento nárok o částku 273 Kč odpovídající dani, kterou je advokát povinen z odměny za zastupování odvést podle zákona č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů. Za uplatněné dva úkony právní služby tedy právní zástupkyně stěžovatele obdrží celkem 3.146 Kč včetně DPH.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 8. března 2017

Mgr. Jana Brothánková
předsedkyně senátu